STUDII ȘI CERCETĂRI
DE
NUMISMATICĂ

SERIE NOUĂ

VOLUMUL XV-XVII
(XXVII-XXIX)
2024-2026

STUDIES AND RESEARCHES
IN
N U M I S M A T I C S

ÉTUDES ET RECHERCHES
DE
N U M I S M A T I Q U E

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL DE ARHEOLOGIE „VASILE PÂRVAN”

STUDII ȘI CERCETĂRI DE NUMISMATICĂ

SERIE NOUĂ

VOLUMUL XV-XVII (XXVII-XXIX)

2024-2026

EDITURA ACADEMIEI ROMÂNE
BUCUREȘTI

2026

COMITETUL DE REDACȚIE

AUREL VÎLCU, redactor responsabil
THEODOR ISVORANU, redactor responsabil adjunct
MARIUS BLASKÓ, MIHAI DIMA, EMANUEL VIOREL PETAC,
DAN PÎRVULESCU şi GABRIEL MIRCEA TALMAȚCHI, membri

COLEGIUL DE REDACȚIE

RADU ARDEVAN; ANA BOLDUREANU; IONEL CÂNDEA, m.c. al Academiei Române; GABRIEL CUSTUREA; GEORGES DEPEYROT; CONSTANTIN C. PETOLESCU, m.c. al Academiei Române; acad. VICTOR SPINEI

DANA COSTIN, redactor

ADRIAN MIRCEA DOBRE, redactor Editura Academiei Române

OFELIA COȘMAN, tehnoredactor

Orice comandă va fi adresată la:
EDITURA ACADEMIEI ROMÂNE, Calea 13 Septembrie nr. 13, sector 5, 050711, Bucureşti, România: Tel. 4021-318 8146, 4021-318 8106, Fax 4021-318 2444, e-mail: edacad@ear.ro

S.C. MANPRES DISTRIBUTION S.R.L., str. Ziduri vii, nr. 5, bl. B 18, scara 1, apartament 44, sector 1, Bucureşti, tel. 4021-3124801, e-mail: abonamente@manpres.ro, office@manpres.ro

S.C. ORION PRESS IMPEX S.R.L., str. Băiculeşti, nr. 23, bl. E9, scara D , ap. 147, camera 1, sector 1, Bucureşti, tel. 4021-2106787, e-mail: office@orionpress.ro

S.C. CRIS MEDIA PRESS S.R.L., bld. Gheorghe Duca, nr. 10-22, sector 1, Bucureşti, tel. 0722.333.405, e-mail: office.crismedia@gmail.com

S.C. DEREX COM S.R.L., Aleea Țebea, nr. 2B, sector 4, București, tel. 0726258546, e-mail: derex_com@yahoo.com

S.C. SORIRORI SOLUTIONS S.R.L., bd. Republicii, nr. 25, Târgu Jiu, cod poştal 210152, județul Gorj, tel. 004 0765 262 077, 004 0765 166 433, e-mail: sorin.costreie@sorirori.ro, rosana.guta@sorirori.ro

S.C. TOP SEVEN BEST S.R.L., str. Morii, nr. 41, Clinceni, jud. Ilfov, tel. 0787 818 706, e-mail: office@abonamente-presa.ro

Adresa redacției:
Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan”, str Henri Coandă nr. 11, 010667 Bucureşti, Tel./Fax 4021 212 88 62, E-mail : redactie_iab@yahoo.com; aurelvilcu@yahoo.com

© 2026, EDITURA ACADEMIEI ROMÂNE
www.ear.ro

Sumar – Sommaire

I. STUDII ŞI CERCETĂRI – ÉTUDES ET RECHERCHES

A. NUMISMATICĂ – NUMISMATIQUE

AUREL VÎLCU, Monede olbiene din secolul al V-lea a. Chr. descoperite la Histria – Olbian coins from the 5th century BC discovered at Histria 7

MIHAI DIMA, GABRIEL MIRCEA TALMAȚCHI, Monede histriene de argint din tezaurul de la Enisala (com. Sarichioi, jud. Tulcea) – Silver coins of Istros from the Enisala hoard (Sarichioi commune, Tulcea County) 13

GABRIEL MIRCEA TALMAȚCHI, ADAM RABINOWITZ, New Greek, Macedonian and Roman coin discoveries from the "Platou Est" sector at Histria (Romania) 23

IONUȚ BADEA, O colecție particulară de monede emise de cetatea Histria – Coins of Istros (Histria) from a private collection 49

ANA-MARIA BALTĂ, Noi considerații asupra monedelor cu revers tip poartă de oraș din Moesia Inferior emise în timpul lui Gordian al III-lea (238-244) – New considerations on the coins with city-gate reverse issued in Moesia Inferior during the reign of Gordian III (AD 238-244) 63

EUGEN NICOLAE, Despre ornamentul islamic „nodul fericirii" și originea puterii sale apotropaice 75

EUGEN NICOLAE, „Sindromul Poienești". Un bilanț moldovenesc și perspectiva unui dosar muntenesc 87

LILIA DERGACIOVA, An extraordinary hoard from the first quarter of the 15th century. Contributions to the Moldavian currency system during the reign of Alexander I (1399/1400-1432). With an appendix by ROMAN CROITOR, Sturgeons in medieval Moldova 101

B. METROLOGIE – MÉTROLOGIE

GABRIEL CUSTUREA, Ponduri antice descoperite în Dobrogea – Ancient weights discovered in Dobruja 129

II. DISCUŢII ŞI NOTE – DISCUSSIONS ET NOTES

ANA-MARIA BALTĂ, IONUȚ BADEA, Un lot de monede emise de cetatea Nicopolis ad Istrum între 193 și 222 p. Chr. – An assemblage of coins struck by Nicopolis ad Istrum between AD 193 and 222 133

DOREL BĂLĂIȚĂ, Jetoanele societăţii anonime miniere „Lignitul" – The tokens issued by the "Lignitul" mining joint-stock company 139

III. DESCOPERIRI MONETARE – DÉCOUVERTES MONÉTAIRES

THEODOR ISVORANU, SEBASTIAN MATEI, Tezaurul de denari romani republicani descoperit la Săsenii pe Vale, jud. Buzău – The hoard of Roman Republican denarii discovered at Săsenii pe Vale, Buzău County 151

MIHAI DIMA, GABRIEL MIRCEA TALMAȚCHI, Un tezaur monetar de la mijlocul secolului al II-lea p. Chr. descoperit la Durostorum – A coin hoard from the middle of the 2nd century A.D. found at Durostorum 163
MIHAI DIMA, ALIN FRÎNCULEASA, Monede romane descoperite la Urlați, jud. Prahova – Roman coins found in Urlaţi, Prahova County..... 177
MARIUS BLASKÓ, Monedele ungureşti din necropola medievală de la Buftea-La Cârna/Mănești (secolele XIV – XVII) – Hungarian coins from the medieval necropolis at Buftea-La Cârna/Mănești (14th – 17th centuries)..... 189
VIOREL M. BUTNARIU, Tezaurul monetar descoperit la Târgu Ocna – „Dealul Cândea". Addenda et corrigenda – The coin hoard discovered at Târgu Ocna – „Dealul Cândea". Addenda et corrigenda..... 199

IV. NECROLOG – NÉCROLOGIE

ANA BOLDUREANU, *In memoriam* Eugen Nicolae..... 213

ABREVIERI – ABBRÉVIATIONS 227

O colecție particulară de monede emise de cetatea Histria

Ionuț BADEA*

Colecționarea monedelor este mai mult decât un simplu hobby; este o călătorie prin istorie, o incursiune fascinantă în trecutul economic, cultural și artistic al omenirii. Fiecare monedă poartă cu sine o poveste, un fragment de timp care reflectă evenimente istorice, conducători și valori sociale. Astfel, o colecție numismatică nu este doar un ansamblu de piese din metal prețios sau comun, ci un veritabil muzeu personal care ilustrează evoluția societății umane.

Colecția prezentată în continuare reunește monede emise de cetatea Histria în diverse perioade ale activității monetare, începând cu primele emisiuni (tipul numit convențional „cu roata", secolul V a. Chr.) și încheindu-se cu perioada romană (secolul III p. Chr.). În total, aceasta cuprinde 73 de piese, dintre care 27 din argint și 46 din bronz, de diferite greutăți și dimensiuni. Colecția a fost alcătuită în timpul mai multor zeci de ani, de către aceeași persoană, începând din perioada comunistă, fără a se cunoaște locul de descoperire al monedelor, de presupus a fi Dobrogea. Colectarea lor din diverse surse poate fi observată și din starea efectivă a pieselor, unele dintre ele prezentând urme evidente de curățare prin metode abrazive (nr. 11), iar altele de îndepărtare a depunerilor originale cu soluții acide (nr. 48, 60, 72).

Din totalul monedelor de argint (27 ex.), 17 se încadrează la categoria drahme, dintre care două falsuri de epocă, așa-numitele *subaerate* (nr. 15 și 16) și o posibilă imitație, cu aspect de piesă turnată (nr. 17). Greutatea acestora variază între 4,71 g (nr. 1) și 6,02 g (nr. 4). În general, este vorba despre monede comune, una singură fiind mai rară (nr. 3). Celelalte 10 piese (nr. 18-27) constituie subdiviziuni, două dintre ele având până în 0,4 g (0,39 respectiv 0,38 g). Având în vedere dimensiunile reduse, starea lor este foarte bună, doar două dintre ele (nr. 21 și 23) fiind mai intens circulate.

Dintre monedele de bronz (46 ex.), 23 sunt din perioada anterioară cuceririi romane, iar restul din perioada imperială.

Perioada autonomiei cuprinde, pe lângă două piese turnate (tipul „cu roata"), opt de tip Apollo, una de tip Helios, opt de tip zeul fluvial Istros și patru de tip Demetra, cu greutăți variind între 0,89 g (nr. 28) și 4,62 g (nr. 50). Este vorba despre piese comune, multe dintre ele cu analogii în descoperirile monetare din Dobrogea[1]. O parte dintre piesele prezentate sunt subdiviziuni, în greutate de până la 2 grame, unele destul de bine păstrate, având în vedere dimensiunile reduse.

Perioada romană este reprezentată în colecție de o emisiune pseudo-autonomă cu reprezentarea Athenei cu coif corinthic (nr. 51), două monede atribuite lui Commodus, patru lui Septimius Severus,

* ionutbd@gmail.com

[1] Preda, Nubar 1973; Isvoranu, Dabîca 2018.

SCN, s.n., XV-XVII (XXVII-XXIX), București, 2026, p. 49-61.

una Iuliei Domna, trei lui Caracalla, două lui Elagabal, cinci lui Severus Alexander, patru lui Gordian III și una Sabiniei Tranquillina. Dintre acestea, unele sunt piese comune, altele mai rare. Atrag atenția monedele emise pentru Iulia Domna (nr. 58) și Tranquillina (nr. 73), destul de bine păstrate și mai rare ca apariție. De asemenea, moneda de 4 assaria emisă pentru Caracalla, cu reprezentarea lui Apollo cu liră pe revers (nr. 59), similară cu cea emisă pentru Elagabal, prezentă și ea în colecție (nr. 62), ambele foarte bine păstrate. Totodată, pentru Elagabal este de menționat o emisiune rară, cu reprezentarea lui Nemesis pe revers (nr. 63). Piesa bătută pentru Severus Alexander, cu reprezentarea Atenei pe revers (nr. 68), este o imitație de epocă, realizată prin turnare[2].

Catalogul colecției a fost structurat, din motive de ușurință a lecturii, în emisiuni de argint (drahme și subdiviziuni) și emisiuni de bronz (din perioada autonomă, respectiv romană). În concordanță cu opinii recente în domeniu[3], denumirea pieselor de argint a fost păstrată la modul general. Totodată, valoarea pieselor de bronz a fost precizată doar acolo unde ea apare imprimată în câmpul flanului. Pentru identificare au fost folosite atât lucrările clasice de referință, cât și cele disponibile electronic.

CATALOG

Monede de argint

1. AR ↑↓ 4,71 g; 17 mm.
Av. Două capete masculine, dintre care cel din dreapta inversat.
Rv. IΣTPIH; vultur pe delfin spre stânga; Ϟ sub delfin.
Pick 421; Dima 2013, grupa IV, subgrupa IV.

2. AR ↑↓ 4,88 g; 18 mm; zgârieturi fine pe ambele fețe, mici incrustații.
Av. Două capete masculine, dintre care cel din dreapta inversat.
Rv. IΣTPIH; vultur pe delfin spre stânga; ΦY sub delfin.
Pick 425; Dima 2013, grupa IV, subgrupa VI.

3. AR ↓↑ 5,44 g; 17 mm.
Av. Două capete masculine, dintre care cel din stânga inversat.
Rv. IΣTPIH; vultur pe delfin spre stânga; H în câmp, sub aripa vulturului și Δ sub delfin.
Pick 431; Dima 2013, grupa IV, subgrupa III.

4. AR ↑↓ 6,02 g; 18 mm.
Av. Două capete masculine, dintre care cel din dreapta inversat.
Rv. IΣTPIH; vultur pe delfin spre stânga; A sub delfin.
Pick 416; Dima 2013, grupa IV, subgrupa VIII.

5. AR ↑↓ 5,31 g; 18 mm.
Av. Două capete masculine, dintre care cel din dreapta inversat.
Rv. IΣTPIH; vultur pe delfin spre stânga; A sub delfin.
Pick 416; Dima 2013, grupa IV, subgrupa VIII.

[2] Dima 2018, p. 56-57.
[3] Dima 2013.

6. AR ↑↓ 5,24 g; 18 mm.
Av. Două capete masculine, dintre care cel din dreapta inversat.
Rv. ΙΣΤΡΙΗ; vultur pe delfin spre stânga; A sub delfin.
Pick 416; Dima 2013, grupa IV, subgrupa VIII.

7. AR ↑↓ 5,84 g; 18 mm.
Av. Două capete masculine, dintre care cel din dreapta inversat.
Rv. ΙΣΤΡΙΗ; vultur pe delfin spre stânga; A sub delfin.
Pick 416; Dima 2013, grupa IV, subgrupa VIII.

8. AR ↓↑ 5,27 g; 18 mm.
Av. Două capete masculine, dintre care cel din dreapta inversat.
Rv. ΙΣΤΡΙΗ; vultur pe delfin spre stânga; A sub delfin.
Pick 416; Dima 2013, grupa IV, subgrupa VIII.

9. AR ↑↓ 5,52 g; 18 mm.
Av. Două capete masculine, dintre care cel din dreapta inversat.
Rv. ΙΣΤΡΙΗ; vultur pe delfin spre stânga; A sub delfin.
Pick 416; Dima 2013, grupa IV, subgrupa VIII.

10. AR ↑↓ 4,67 g; 17 mm.
Av. Două capete masculine, dintre care cel din dreapta inversat.
Rv. ΙΣΤΡΙΗ; vultur pe delfin spre stânga; A sub delfin.
Pick 416; Dima 2013, grupa IV, subgrupa VIII.

11. AR ↑↓ 4,93 g; 18 mm.
Av. Două capete masculine, dintre care cel din dreapta inversat.
Rv. ΙΣΤΡΙΗ; vultur pe delfin spre stânga; A sub delfin.
Pick 416; Dima 2013, grupa IV, subgrupa VIII.

12. AR ↑↓ 3,70 g; 17×18 mm.
Av. Două capete masculine, dintre care cel din dreapta inversat.
Rv. ΙΣΤΡΙΗ; vultur pe delfin spre stânga; A sub delfin.
Pick 416; Dima 2013, grupa IV, subgrupa VIII.

13. AR ↑↓ 5,05 g; 16×17 mm.
Av. Două capete masculine, dintre care cel din dreapta inversat.
Rv. [Ι]ΣΤΡΙΗ; vultur pe delfin spre stânga; A sub delfin.
Pick 416; Dima 2013, grupa IV, subgrupa VIII.

14. AR ↑↓ 5,91 g; 18 mm.
Av. Două capete masculine, dintre care cel din dreapta inversat.
Rv. ΙΣΤΡΙΗ; vultur pe delfin spre stânga; A sub delfin.
Pick 416; Dima 2013, grupa IV, subgrupa VIII.

15. AR ↑↓ 4,23 g; 17 mm; subaerată (?).
Av. Două capete masculine, dintre care cel din dreapta inversat.
Rv. IΣTPIH; vultur pe delfin spre stânga; A sub delfin.
Pick 416; Dima 2013, grupa IV, subgrupa VIII.

16. AE argintat ↑↓ 4,58 g; 17 mm; subaerată.
Av. Două capete masculine, dintre care cel din dreapta inversat.
Rv. IΣTPIH; vultur pe delfin spre stânga; A sub delfin.
Pick 416; Dima 2013, grupa IV, subgrupa VIII.

17. AR ↓↑ 5,14 g; 18 mm; turnată (fals modern).
Av. Două capete masculine, dintre care cel din stânga inversat.
Rv. IΣTPIH; vultur pe delfin spre stânga; literă incertă sub delfin.
Cf. Dima 2013, grupa IV, subgrupa III.

18. AR ↑↓ 1,07 g; 11 mm.
Av. Două capete masculine, dintre care cel din dreapta inversat.
Rv. IΣTPIH; vultur pe delfin spre stânga; A sub delfin și un punct în câmp stânga, între delfin și vultur.
Pick 443; Dima 2013, grupa IV, subgrupa IV.

19. AR ↑↓ 0,91 g; 11 mm.
Av. Două capete masculine, dintre care cel din dreapta inversat.
Rv. IΣTPIH; vultur pe delfin spre stânga; Δ sub delfin.
Pick 445. Dima 2013, grupa IV, subgrupa IV.

20. AR ↑↓ 1,08 g 10×12 mm; imitație?
Av. Două capete masculine, dintre care cel din dreapta inversat.
Rv. IΣTPH; vultur pe delfin spre stânga; Δ sub delfin.
Pick 445.

21. AR ↑↓ 1,32 g; 10 mm.
Av. Două capete masculine, dintre care cel din dreapta inversat.
Rv. [IΣTPIH]; vultur pe delfin spre stânga; E în câmp dreapta, între vultur și delfin.
Pick 446.

22. AR ↑↓ 1,44 g; 11 mm.
Av. Două capete masculine, dintre care cel din dreapta inversat.
Rv. IΣTPI[H]; vultur pe delfin spre stânga; Ⅎ între delfin și vultur.
Pick 447.

23. AR ↑↓ 1,20 g; 11 mm.
Av. Două capete masculine, dintre care cel din dreapta inversat.
Rv. [IΣ]TPIH; vultur pe delfin spre stânga; I în câmp dreapta.
Pick 449.

24. AR ↑↓ 1,44 g; 11 mm; detalii vizibile, rv. ușor descentrat.
Av. Două capete masculine, dintre care cel din dreapta inversat.
Rv. IΣTPI[H]; vultur pe delfin spre stânga; I în câmp dreapta.
Pick 449.

25. AR ↑↓ 1,40 g; 11 mm.
Av. Două capete masculine, dintre care cel din dreapta inversat.
Rv. [IΣ]TPIH; vultur pe delfin spre stânga; I în câmp dreapta.
Pick 449.

26. AR ↑↓ 0,39 g; 8 mm.
Av. Două capete masculine, dintre care cel din dreapta inversat.
Rv. IΣTPIH; vultur pe delfin spre stânga; Y între vultur și delfin.
Pick 452.

27. AR ↑↓ 0,38 g; 7 mm.
Av. Două capete masculine, dintre care cel din dreapta inversat.
Rv. IΣTPIH; vultur pe delfin spre stânga.
Pick 453.

Monede autonome de bronz

28. AE 0,89 g; 12 mm; turnată.
Av. Roată cu 4 spițe.
Rv. IΣT.
Pick 533.

29. AE 2,80 g; 15 mm; turnată.
Av. Roată cu 4 spițe.
Rv. IΣT.
Pick 531.

30. AE ↑ 4,4 g; 16 mm.
Av. Capul lui Apollo spre dreapta; cerc perlat.
Rv. IΣTPIH; vultur pe delfin spre stânga.
Pick 458 tip general.

31. AE ↑ 3,59 g; 18×19 mm.
Av. Capul lui Apollo spre dreapta; cerc perlat.
Rv. IΣTPIH; vultur pe delfin spre stânga; A sub delfin.
Pick -; Ruzicka 1928, nr. 461a.

32. AE ↗ 3,92 g; 17×18 mm.
Av. Capul lui Apollo spre dreapta; cerc perlat.
Rv. IΣTPIH; vultur pe delfin spre stânga; A sub delfin.
Pick -; Ruzicka 1928, nr. 461a.

33. AE → 3,14 g; 17 mm.
Av. Capul lui Apollo spre dreapta?
Rv. Legenda ilizibilă; vultur pe delfin spre stânga; grup de litere sub delfin?
Pick 458 tip general.

34. AE ↖ 1,54 g; 13 mm.
Av. Capul lui Apollo spre dreapta.
Rv. Legendă ilizibilă; vultur pe delfin spre stânga.
Cf. Pick 463.

35. AE ↗ 1,73 g; 12 mm.
Av. Capul lui Apollo spre dreapta.
Rv. IΣTPIH; vultur pe delfin spre stânga.
Cf. Pick 463.

36. AE ↗ 1,98 g; 12 mm.
Av. Capul lui Apollo spre dreapta.
Rv. IΣTP[…]; vultur pe delfin spre stânga.
Cf. Pick 463.

37. AE ↑1,36 g; 11 mm.
Av. Anepigraf; capul lui Apollo spre dreapta.
Rv. Legendă ilizibilă; vultur pe delfin spre stânga.
Cf. Pick 463.

38. AE ↑ 1,83 g; 14 mm.
Av. Capul lui Helios cu coroană cu raze văzut din față.
Rv. IΣTPI; vultur cu aripile desfăcute, pe delfin spre stânga.
Pick 464; Mušmov 152.

39. AE ↓ 3,75 g; 15 mm.
Av. Capul zeului fluvial Istros văzut din față.
Rv. [IΣ]TPI; vultur pe delfin spre stânga.
Pick 468; Mušmov 145.

40. AE ↑ 2,95 g; 14×15 mm.
Av. Capul zeului fluvial Istros văzut din față.
Rv. Legendă ilizibilă; vultur pe delfin spre stânga.
Pick 468; Mušmov 145.

41. AE ↓ 2,54 g; 14×15 mm.
Av. Capul zeului fluvial Istros văzut din față.
Rv. IΣTPIH; vultur pe delfin spre stânga.
Pick 468; Mušmov 145.

42. AE ↗ 1,74 g; 14×17 mm; fragmentară.
Av. Capul zeului fluvial Istros văzut din față.
Rv. [IΣTPIH]; vultur pe delfin spre stânga.
Pick 468; Mušmov 145.

43. AE ↓ 2,56 g; 13 mm.
Av. Capul zeului fluvial Istros văzut din față.
Rv. [IΣT]PIH; vultur pe delfin spre stânga.
Pick 468; Mušmov 145.

44. AE ↑ 3,24 g; 13 mm.
Av. Capul zeului fluvial Istros văzut din față.
Rv. [IΣTPIH]; vultur pe delfin spre stânga.
Pick 468; Mušmov 145.

45. AE ↖ 2,06 g; 12×14 mm.
Av. Capul zeului fluvial Istros văzut din față.
Rv. [IΣTPIH]; vultur pe delfin spre stânga.
Pick 468; Mušmov 145.

46. AE ↑ 3,16 g; 14 mm.
Av. Ilizibil. Același tip?
Rv. [IΣTPIH]; vultur pe delfin spre stânga.
Cf. Pick 468; Cf. Mušmov 145.

47. AE ↑ 1,46 g; 10×12 mm.
Av. Același tip?
Rv. Legendă ilizibilă; vultur pe delfin spre stânga.
Cf. Pick 468; Cf. Mušmov 145.

48. AE ↑ 3,20 g; 16×17 mm.
Av. Capul Demetrei, cu voal și cunună de spice, spre dreapta.
Rv. IΣTPI; vultur pe delfin spre stânga; A sub delfin.
Pick 472, cu legenda IΣTPIH; Mušmov 148.

49. AE ← 3,47 g; 16×17 mm.
Av. Capul Demetrei, cu voal și cunună de spice, spre dreapta.
Rv. IΣTPI; vultur pe delfin spre stânga; A sub delfin.
Cf. Pick 472*.

50. AE ← 4,62 g; 16×18 mm.
Av. Capul Demetrei, cu voal și cunună de spice, spre dreapta.
Rv. IΣTPI; vultur pe delfin spre stânga; A sub delfin.
Cf. Pick 472*.

Monede romane provinciale

Emisiune pseudo-autonomă

51. AE ↓ 3,38 g; 16×18 mm.
Av. Bustul Athenei spre dreapta, cu coif corintic cu creastă; cerc perlat.
Rv. C - TP - HNΩ; Dionisos nud, în picioare, cu capul spre stânga, ținând un kantharos în mâna dreaptă și thyrsosul în mâna stângă; cerc perlat.
Pick 483; Mušmov 155; Beldianu 2014, PA-T9-V2.

Commodus

52. AE ↙ 6,62 g; 24 mm.
Av. AVK M AVP KOM - AN[TONINOC]; bust laureat spre dreapta; cerc perlat.
Rv. Legenda ilizibilă; Vultur pe delfin spre stânga; cerc perlat.
Pick 489; Mušmov 163; RPC IV.1, 2853; Beldianu 2014, COM-S1T1V1.

53. AE ↓ 7,98 g; 23 mm.
Av. AVK M AVP KOM AN[TONINOC]; bust laureat spre dreapta; cerc perlat.
Rv. ICTPIHNΩN; Demetra spre stânga, ținând spice în mâna dreaptă și o torță (sceptru?) în mâna stângă.
Pick 488; Mušmov 160; RPC IV.1, 2854; Beldianu 2014, COM-S1T3V1.

Septimius Severus

54. AE ↙ 14,87 g; 28 mm.
Av. [A] K Λ CEIIT CEVHPOC Π; bust laureat, drapat, cuirasat, spre dreapta; cerc perlat.
Rv. ICTP - I - H - N // ΩN în exergă; Marele Zeu cu mantie și kalathos călare spre dreapta, torță cu pasăre în spate, calul cu piciorul drept ridicat peste un altar; cerc perlat.
Pick 492; Mušmov 168; Beldianu 2014, SS-S5T1V1.

55. AE ↙ 14,21 g; 29 mm.
Av. [A]KΛ CEIIT CEVHPOC Π; bust laureat, drapat, cuirasat, spre dreapta; cerc perlat.
Rv. ICTP - I - H - NΩN; Marele Zeu cu mantie și kalathos călare spre dreapta, torță cu pasăre în spate, calul cu piciorul drept ridicat peste un altar; cerc perlat.
Pick 494; Mušmov 168; Beldianu 2014, SS-S5T1V2.

56. AE ↙ 15,82 g; 29 mm.
Av. [AKΛ] CEΠT CEVHPOC Π; cap laureat spre dreapta; cerc perlat.
Rv. ICTP - IHNΩ // N în exergă; Kybele ținând patera în mâna dreaptă, pe tron cu spătar înalt, încadrat de doi lei; cerc perlat.
Pick 495 var.; Mušmov 166; Vărbanov 610; Beldianu 2014, SS-S3T4V1.

57. AE ↗ 10,25 g; 28 mm.
Av. [AKΛ CEΠT CEVHPOC Π]; bust laureat, drapat, cuirasat, spre dreapta; cerc perlat.
Rv. ICTPI HNΩN; personaj pe tron, spre stânga; cerc perlat.
Cf. Pick 495; cf. Mušmov 166; cf. Beldianu 2014, SS-S3T4V2.

Iulia Domna

58. AE ↙ 6,79 g; 23 mm.
Av. IOVΛIA ΔO MNA CE; bust drapat spre dreapta, coafură elaborată; cerc perlat.
Rv. ICTP - I – H // NΩN în exergă; vultur cu aripile desfăcute, pe delfin spre stânga.
Pick 501; Mušmov 172; Vărbanov 628; Beldianu 2014, JD-S2T1V1.

Caracalla

59. AE (4 assaria) ↙ 12,07 g; 28 mm.
Av. AVK M AV - ANTΩNIN; bust laureat, drapat, cuirasat, spre dreapta; cerc perlat.
Rv. ICTPI - H – NΩN // Δ în exergă; Apollo în picioare, cu liră în mâna stângă, sprijinită pe o coloană și patera în dreapta, peste un altar cu flacără; cerc perlat.
Pick 507 (av.) respectiv Pick 514 (rv.); Beldianu 2014, C-S2T1V1.

60. AE ↙ 2,04 g; 14 mm.
Av. […] ANTΩNIN; bust laureat și drapat spre dreapta; cerc perlat.
Rv. [ICT]PI HNΩN; Dionysos nud, în picioare, cu patera în mâna dreaptă și thyrsos în stânga, panteră la picioare în partea stângă; cerc perlat.
Pick 507; Beldianu 2014, C-S3T6.

61. AE ↙ 9,31 g; 27 mm; turnată?
Av. AVTK M […]; bust spre dreapta.
Rv. ICTP - I - HNΩN; Marele Zeu cu mantie călare spre dreapta, coloană cu pasăre în spate, calul cu piciorul drept ridicat peste altar.
Pick 504; Beldianu 2014, C-S3T1V2.

Elagabal

62. AE (4 assaria) ↗ 11,78 g; 27 mm.
Av. AVTK M AVPH - ANTΩNEINOC; cap laureat spre dreapta; cerc perlat.
Rv. ICTPI - H - NΩN; Δ în exergă; Apollo în picioare, cu capul spre stânga, liră în mâna stângă, sprijinită pe o coloană și patera în mâna dreaptă peste un altar cu flacără; cerc perlat.
Pick 514; Mušmov 183; RPC VI, 2077; Beldianu 2014, E-T6V1.

63. AE (5 assaria) ↑ 14,55 g; 27 mm.
Av. AVT K M AVPH - ANTΩNEINOC; bust laureat, drapat și cuirasat spre dreapta; cerc perlat.
Rv. ICTPI - HNΩN; E în câmp dreapta; Nemesis în picioare, cu balanță în mâna dreaptă și o vergea în stânga; o roată lângă piciorul drept; cerc perlat.
RPC VI, 2073.

Severus Alexander

64. AE (5 assaria) ↓ 11,77 g; 27 mm.
Av. AVT K M AVP CEB - AΛΕΞΑΝΔΡΟC; bust laureat, drapat și cuirasat spre dreapta; cerc perlat.
Rv. IC - TP - IH // NΩN în exergă; E sub cal; Marele Zeu cu mantie și kalathos călare spre dreapta, coloană cu pasăre în spate, calul are piciorul drept ridicat peste altar; cerc perlat.
Pick 516; Mušmov 191; RPC VI, 2082; Beldianu 2014, SA-T1V2.

65. AE (5 assaria) ↓ 16,10 g; 28 mm.
Av. AVT K M AVP CEB - AΛΕΞΑΝΔΡΟC; bust laureat, drapat și cuirasat spre dreapta; cerc perlat.
Rv. IC - TP - IH // NΩN în exergă; E sub cal; Marele Zeu cu mantie și kalathos călare spre dreapta, coloană cu pasăre în spate, calul are piciorul drept ridicat peste altar; cerc perlat.
Pick 516; Mušmov 191; RPC VI, 2082; Beldianu 2014, SA-T1V2.

66. AE (5 assaria) ↓ 10,14 g; 26 mm.
Av. AVTK M AVP CEB - AΛΕΞΑΝΔΡΟC; bust laureat și drapat spre dreapta; cerc perlat.
Rv. IC - TP - IH // NΩN în exergă; E sub cal; Marele Zeu cu mantie și kalathos călare spre dreapta, coloană cu pasăre în spate, calul are piciorul drept ridicat peste altar; cerc perlat.
Pick 516; Mušmov 191; RPC VI, 2082.

67. AE (4 assaria) ↓ 14,18 g; 27 mm.
Av. AVTK M AVPH CEBH - ΑΛΕΞΑΝΔΡΟC; cap laureat spre dreapta; cerc perlat.
Rv. ICTPI - HNΩN; Δ în câmp stânga; Herakles cu măciuca pe umăr, spre stânga; cerc perlat.
RPC VI, 2086; Beldianu 2014, SA-T7V1.

68. AE (5 assaria) ↓ 11,42 g; 28 mm; turnată (?).
Av. AVTK M AVPH CEB ΑΛΕΞΑΝΔΡΟC; bust laureat, drapat și cuirasat spre dreapta; cerc perlat.
Rv. [ICTPI H]NΩN Athena cu coif corinthic cu creastă, în picioare spre stânga, suliță în mâna stângă, patera în mâna dreaptă întinsă și scut la picioare, spre stânga.
Beldianu 2014, SA-T6V1.

Gordian III

69. AE (5 assaria) ↑ 11,97 g; 27 mm; deteriorată din vechime, prin zgâriere repetată pe ambele fețe.
Av. AVTK M ANTΩN […]; bust laureat și drapat spre dreapta; cerc perlat.
Rv. […] HNΩN; E în câmp stânga; Tyche spre stânga cu *cornucopiae* și kalathos, cu mâna dreaptă pe o cârmă de corabie; cerc perlat.
Pick 522/1; Vărbanov 683; Mušmov 195; RPC VII.2, 1817; Beldianu 2014, GIII-T2V3.

70. AE (5 assaria) ↑ 10,44 g; 26×27 mm; ușor corodată, flan de formă neregulată, patină verde închis.
Av. AVTK M ANTΩ ΓΟΡΔΙΑΝ[…]; busturile drapate ale lui Gordian III (laureat) și Tranquillinei față în față; cerc perlat.
Rv. IC TPIH; NΩN în exergă; E în fața piciorului calului; Marele Zeu cu pelerină și kalathos călare spre dreapta, obiect în mâna stângă, coloană cu pasăre în spate, calul cu un picior ridicat peste altar; cerc perlat.
Pick 524; Mušmov 198; RPC VII.2, 1821.

71. AE (5 assaria) ↓ 12,27 g; 25×27 mm; corodată, mai mult pe rv., batere ușor descentrată, flan de formă neregulată.
Av. AVT[…]ANKVΛINA[…]; busturile drapate ale lui Gordian III (laureat) și Tranquillinei față în față; cerc perlat.
Rv. IC TPIH; NΩN în exergă; E în fața piciorului calului; Marele Zeu cu pelerină și kalathos călare spre dreapta, obiect în mâna stângă, coloană cu pasăre în spate, calul cu un picior ridicat peste altar; cerc perlat.
Pick 525; Mušmov 198; RPC VII.2, 1821.

72. AE (5 assaria) ↓ 8,79 g; 25 mm; puternic corodată.
Av. Legendă ilizibilă; busturile drapate ale lui Gordian III (laureat) și Tranquillinei față în față
Rv. […]; NΩN în exergă; E în fața piciorului calului; Marele Zeu cu pelerină și kalathos călare spre dreapta, obiect în mâna stângă, coloană cu pasăre în spate, calul cu un picior ridicat peste altar.
Pick 525; Mušmov 198; RPC VII.2, 1821.

Tranquillina

73. AE ↓ 7,57 g; 22 mm; rv. descentrat, detalii vizibile, patină verde închis, incrustații.
Av. CABINIA TPANKVΛINA; bust drapat spre dreapta, coafură elaborată; cerc perlat.
Rv. ICTPIH[…]; vultur cu aripile deschise, pe delfin spre stânga; cerc perlat.
Pick 529; Mušmov 200; RPC VII.2, 1829; Beldianu 2014, TR-T1V1.

Coins of Istros (Histria) from a private collection

ABSTRACT

Coin collecting is more than a hobby; it is a journey through history, preserving economic, cultural, and artistic insights. In this article, the author presents a collection of 73 coins issued by the ancient city of Histria, ranging from the earliest emissions (5th Century BC) to the Roman period (3rd Century AD). The collection includes 27 silver and 46 bronze coins, acquired over decades from Dobruja. The silver coins primarily consist of drachmas and subdivisions, some well-preserved, while others show signs of ancient counterfeiting. The bronze coins span both the autonomous and Roman periods, featuring depictions of deities, emperors, and empresses, with a few rare and noteworthy issues. The catalog follows established numismatic conventions, using both traditional and digital identification tools. This collection offers valuable insights into Histria's numismatic history and its role within broader economic and cultural contexts.

BIBLIOGRAFIE

Beldianu 2014 – C. B. N. Beldianu, *Cronologia și tipologia monedelor emise la Histria în epoca romană*, București, publicație online ISBN 978-973-0-16840-2, https://snr1903.worldpress.com/2014/06/02/cronologia-sitipologia-monedelor-emise-la-histria-in-epoca-romana.

Dima 2013 – M. Dima, *Monedele de argint ale cetății Istros în epoca elenistică*, SCN, s.n., 4 (16), 2013, p. 7-72.

Dima 2018 – M. Dima, *Monede de bronz histriene și de tip histrian descoperite în nord-vestul Mării Negre (sec. IV a.Chr – III p.Chr.)*, în L. Munteanu, C.-D. Nicola, G.M. Talmațchi (eds.), *Studia Numismatica et Archaeologica: In honorem magistri Virgilii Mihailescu-Bîrliba oblata*, București-Piatra Neamț, 2018, p. 51-87.

Isvoranu, Dabîca 2018 – Th. Isvoranu, M. Dabîca, *Descoperiri monetare la Histria, sectorul Sud (2013-2017)*, MCA, s.n., 14, 2018, p. 211-230.

Mušmov 1912 – N.A. Mušmov, *Antičnite moneti na Balkanskija poluostrov i monetite na bălgarskite care*, Sofia, 1912.

Pick 1898 – B. Pick, *Die antiken Münzen Nord-Griechenlands*, I, *Die antiken Münzen von Dacien und Moesien*, Berlin, 1, 1898.

Preda, Nubar 1973 – C. Preda, H. Nubar, *Histria III. Descoperirile monetare 1914-1970*, București, 1973.

RPC IV.1 – V. Heuchert, *Roman Provincial Coinage*, IV.1, *From Antoninus Pius to Commodus (AD 138–192): Cyrenaica to Bithynia-Pontus*, online (2005); https://rpc.ashmus.ox.ac.uk/search/browse?volume_id=4

RPC VI – D. Calomino, A. Burnett, *Roman Provincial Coinage*, VI, *From Elagabalus to Maximinus Thrax (AD 218–238)*, online (2017, 2022); https://rpc.ashmus.ox.ac.uk/search/browse?volume_id=11

RPC VII.2 – J. Mairat, M.S. Butcher *et alii*, *Roman Provincial Coinage*, VII.2, *From Gordian I to Gordian III (AD 238–244): all provinces except Asia*, Londra / Paris, 2022; versiune online https://rpc.ashmus.ox.ac.uk/search/browse?volume_id=14

Vărbanov 2005 – I. Vărbanov, *Greek Imperial Coins and their Values (The Local Coinage of the Roman Empire)*, I, *Dacia, Moesia Superior, Moesia Inferior*, Burgas, 2005.

Abrevieri

ActaMN	Acta Musei Napocensis, Cluj-Napoca
AÉ	L'Année épigraphique, Paris
AJN	American Journal of Numismatics, New York
ANRW	Aufstieg und Niedergang der römischen Welt
ANS	American Numismatic Society, New York
ARA	Asociația Arhitectură. Restaurare. Arheologie
ArhMold	Arheologia Moldovei, Iaşi-Bucureşti
BAR, I.S.	*British Archaeological Reports*, *International Series,* Oxford
BAR, S.S.	British Archaeological Reports, Supplementary Series, Oxford
BMC	*Coins of the Roman Empire in the British Museum*, Londra: I, *Augustus to Vitellius*, 1923; II, *Vespasian to Domitian*, 1930; III, *Nerva to Hadrian*, 1936; IV, *Antoninus Pius to Commodus*, 1968; V, *Pertinax to Elagabalus*, 1950 (H. Mattingly); VI, *Severus Alexander to Balbinus and Pupienus*, 1962 (R.A.G. Carson)
BSNR	Buletinul Societăţii Numismatice Române, Bucureşti
BIAB	Bulletin de l'Institut Archéologique Bulgare, Sofia
CAB	Cercetări Arheologice în Bucureşti, Bucureşti
CCA	Cronica cercetărilor arheologice din România, Bucureşti
CICSA	Centrul de Istorie Comparată a Societăților Antice, București
CIL III	Th. Mommsen (ed.), *Corpus Inscriptionum Latinarum. Vol. 3, Parts 1-2. Inscriptiones Asiae, provinciarum Europae Graecarum, Illyrici Latinae*, Berlin, 1873.
CN	Cercetări Numismatice, Bucureşti
CNA	Cronica Numismatică şi Arheologică, Bucureşti
CNH	L. Réthy, Corpus nummorum Hungariae, I-II, Budapesta, 1899-1907
CNRS	Centre National de la Recherche Scientifique, Paris
Crawford, RRC	M.H. Crawford, *Roman Republican Coinage*, Cambridge, 1974
Crawford, RRCH	M.H. Crawford, *Roman Republican Coin Hoards*, Londra, 1969
CreştCol	Creşterea Colecţiilor, Biblioteca Academiei Române, Bucureşti
Dacia	Dacia. Recherches et découvertes archéologiques en Roumanie, Bucureşti, I-XII (1924-1947)
Dacia, N.S.	Dacia, Revue d'Archéologie et d'Histoire Ancienne, Nouvelle Série, Bucureşti (1957-)
DIR	*Documente privind istoria României*
D.J.A.N. Argeş	Direcția Județeană a Arhivelor Naționale Argeş
DOW-LRC	Ph. Grierson, Melinda Mays, *Catalogue of Late Roman coins in the Dumbarton Oaks Collection and in the Whittemore Collection. From Arcadius and Honorius to the Accession of Anastasius*, Washington, 1992
DRH	*Documenta Romaniae Historica*, Bucureşti
Herinek	L. Herinek, *Österreichische Münzprägungen von 1740-1969*, Viena, 1970
Huszár	Lajos Huszár, *Münzkatalog Ungarn von 1000 bis heute*, Budapesta, 1979
IAB	Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan", Bucureşti
IGBulg II	G. Mihailov (ed.), *Inscriptiones Graecae in Bulgaria repertae*. *Vol. II. Inscriptiones inter Danubium et Haenum repertae*, Sofia, 1958.

SCN, s.n., XV-XVII (XXVII-XXIX), Bucureşti, 2026, p. 227-229.

ISM	*Inscriptiones Scythiae minoris*, I (1983), II (1987), III (1999), IV (2015), V (1980)
JIAI	Journal for Historical and Archaeological Research, Šumen
JNG	Jahrbuch für Numismatik und Geldgeschichte, München
LRBC	*Late Roman Bronze Coinage A.D. 324-498*, Londra, 1965: I – P.V. Hill, J.P.C. Kent, The Bronze Coinage of the House of Constantine A.D. 324-346; II – R.A.G. Carson, J.P.C. Kent, *Bronze Roman Imperial Coinage of the Later Empire A.D. 346-498*
Martin	F. Martin, *Kolonialprägungen aus Moesia Superior und Dacia*, Bonn, 1992
MBR	G. Buzdugan, O. Luchian, C.C. Oprescu, *Monede și bancnote românești*, Bucureşti, 1977
MCA	Materiale şi Cercetări Arheologice, Bucureşti
MemAntiq	Memoria Antiquitatis, Piatra-Neamţ
MINAC	Muzeul de Istorie Naţională şi Arheologie, Constanţa
MJIAP	Muzeul Județean de Istorie și Arheologie Prahova
MNA	Muzeul Naţional de Antichităţi
NC	Numismatic Chronicle, Londra
NK	Numizmatikai Közlöny, Budapesta
NZ	Numismatische Zeitschrift, Viena
Pere	Nuri Pere, *Osmanlılarda madenî paralar*, Istanbul, 1968
Pick	B. Pick, *Die antiken Münzen von Dacien und Moesien*, I, 1, Berlin, 1898
Pick-Regling	B. Pick, K. Regling, *Die antiken Münzen von Dacien und Moesien*, I, 2, Berlin, 1910
Pohl	Artúr Pohl, *Münzzeichen und Meisterzeichen auf ungarischen Münzen des Mittelalters, 1300-1540*, Graz-Budapesta, 1982
Preda	C. Preda, *Monedele geto-dacilor*, Bucureşti, 1973
RCAN	Revista de Cercetări Arheologice și Numismatice, Bucureşti
Recueil	W.H. Waddington, E.Babelon, Th. Reinach, *Recueil général des monnaies grecques d'Asie Minéure, I-IV,* Paris, 1904-1912
RÉSEE	Revue des Études Sud-Est Européennes, Bucureşti
RI	Studii, 1948–1952; din 1953, Studii. Revista de Istorie, Bucureşti.
RIC, I	H. Mattingly, E.A. Sydenham, *The Roman Imperial Coinage*, I, *Augustus to Vitellius*, Londra, 1923
RIC, I^2	C.H.V. Sutherland, *The Roman Imperial Coinage*, I, ediţie revăzută, Londra, 1984
RIC, II	H. Mattingly, E.A. Sydenham, *The Roman Imperial Coinage*, II, *Vespasian to Hadrian*, Londra, 1926
RIC, III	H. Mattingly, E.A. Sydenham, *The Roman Imperial Coinage*, III, *Antoninus Pius to Commodus*, Londra, 1930
RIC, IV, 1	H. Mattingly, E.A. Sydenham, *The Roman Imperial Coinage*, IV, 1, *Pertinax to Geta*, Londra, 1968
RIC, V, 2	P.H. Webb, *The Roman Imperial Coinage*, V, 2, Londra, 1933 (reimprimat 1968)
RIC, VI	C.H.V. Sutherland, *The Roman Imperial Coinage*, VI, *From Diocletian's reform (A.D. 294) to the death of Maximinus (A.D. 313)*, Londra, 1967
RIC, VII	P.M. Bruun, *The Roman Imperial Coinage*, VII, *Constantine and Licinius A.D. 313-337)*, Londra, 1966
RIC, VIII	J.P.C. Kent, *The Roman Imperial Coinage*, VIII, *The Family of Constantine I A.D. 337-364)*, Londra, 1981
RIC, IX	J.W.E. Pearce, *The Roman Imperial Coinage*, IX, *Valentinian I-Theodosius I*, Londra, 1933 (reimprimat 1968)
RIC, X	J.P.C. Kent, *The Roman Imperial Coinage*, X, *The Divided Empire and the Fall of the Western Parts A.D. 395-491)*, Londra, 1994
RPC	Roman Provincial Coinage

Ruzicka 1928	Leon Ruzicka, *Inedita aus Moesia Inferior*, Vjesnik Hrvatskoga Arheološkoga Društva, 15, 1928, p. 225-248.
SCBC	*Standard Catalogue of British Coins. Coins of England and the United Kingdom*, 41st Edition, London, 2006
SCIV(A)	Studii şi Cercetări de Istorie Veche (şi Arheologie), Bucureşti
SCN	Studii şi Cercetări de Numismatică, Bucureşti
SHA	*Scriptores Historiae Augustae*
Simpozion Chişinău 2000	*Simpozion de Numismatică dedicat împlinirii a patru secole de la prima Unire a românilor sub Mihai Voievod Viteazul, Chişinău, 28-30 mai 2000, Comunicări, studii şi note*, Bucureşti, 2001
Simpozion Chişinău 2001	*Simpozion de Numismatică organizat în memoria martirilor căzuţi la Valea Albă, la împlinirea a 525 de ani (1476-2001), Chişinău, 13-15 mai 2001, Comunicări, studii şi note*, Bucureşti, 2002
Simpozion Chişinău 2002	*Simpozion de Numismatică dedicat împlinirii a 125 de ani de la Proclamarea Independenţei României, Chişinău, 24-26 septembrie 2002, Comunicări, studii şi note*, Bucureşti, 2003
Simpozion Chişinău 2003	*Simpozion de Numismatică dedicat Centenarului Societăţii Numismatice Române (1902-2003), Chişinău, 26-28 noiembrie 2003, Comunicări, studii şi note*, Bucureşti, 2005
Simpozion Chişinău 2004	*Simpozion de Numismatică, organizat cu ocazia comemorării sfântului Ştefan cel Mare, domn al Moldovei (1504-2004), Chişinău, 29 septembrie-2 octombrie 2004, Comunicări, studii şi note*, Bucureşti, 2007
SMMIM	Studii şi Materiale de Muzeografie şi Istorie Militară, Bucureşti
SNG	*Sylloge Nummorum Graecorum*: Black Sea - *The British Museum*, IX, 1, *The Black Sea*, Londra, 1993; Rusia - M. G. Abramzon, N. A. Frolova, Ulrike Peter (eds.), *Sylloge Nummorum Graecorum Russland, Staatliches Historisches Museum Moskau: Münzen des Nördlichen Schwarzmeergebietes*, Berlin-Boston, 2019
Woytek	Bernhard Woytek, *Die Reichspragung des Kaisers Traianus (98-117)*, Viena, 2010.